

La muntanya més venerada de l'Himàlaia

és el mont Kailàs. Justament per aquesta dimensió religiosa que li atribueix el budisme, és l'únic cim d'aquesta serralada que mai ningú no ha intentat escalar. En canvi, la presència de pelegrins hi és ben visible, perquè reparteixen banderes d'oració de molts colors pels senders de la falda de la muntanya.

text /

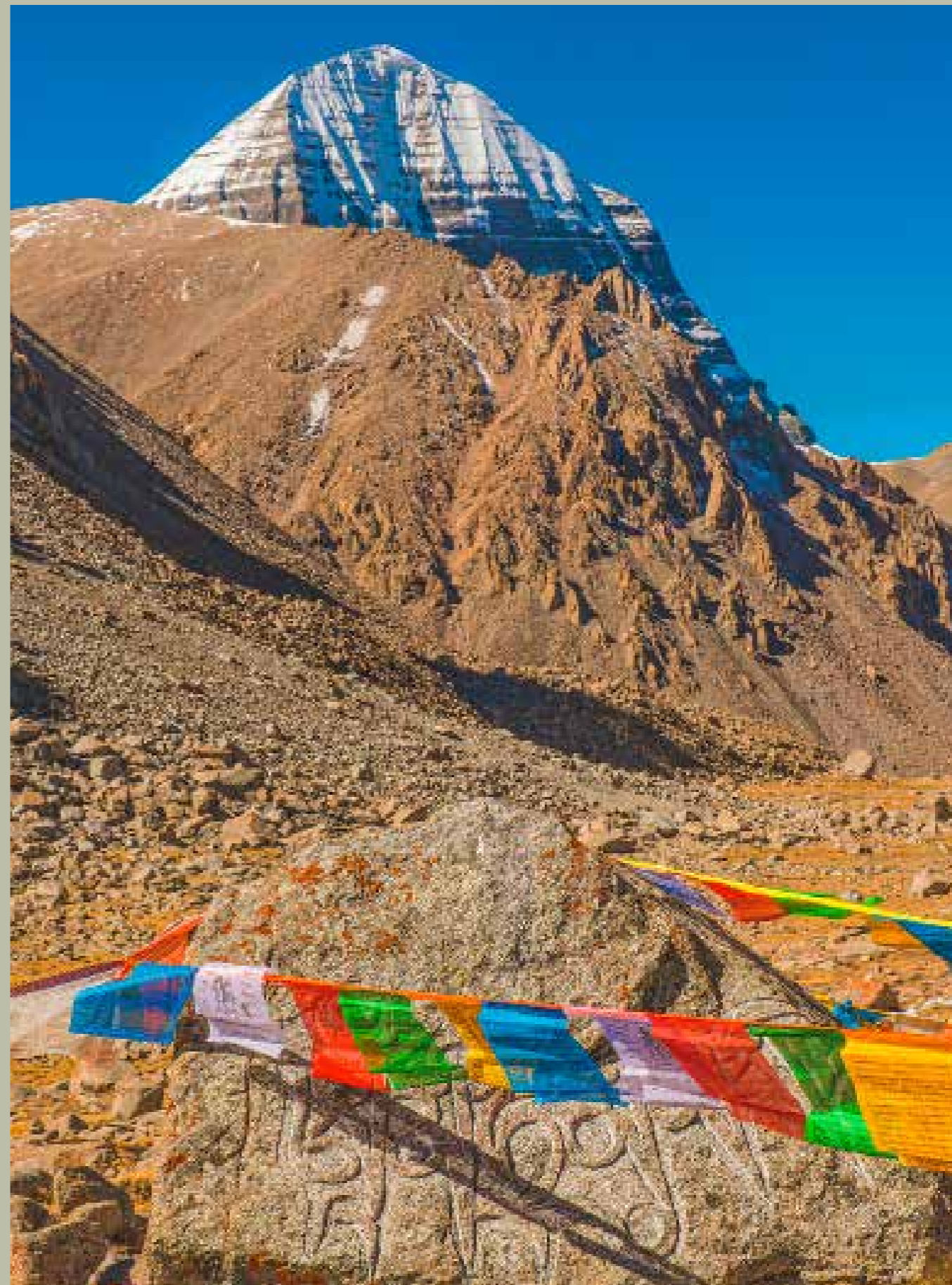
Josep Gordí Serrat

foto /

Getty Images

Què ens diuen les muntanyes?

Des de temps immemorials, moltes muntanyes han adquirit un significat espiritual i les persones s'hi han acostat en pelegrinatge per pregar i sentir-se a prop de la divinitat. I cada muntanya sagrada —i n'hi ha arreu del món— té un significat espiritual propi lligat a la tradició espiritual de l'entorn. Ens aturarem a les més significatives de cada continent i, malgrat que les formes de venerar-les poden ser ben diferents, ens adonarem que, més enllà de les creences de cadascú, tots aquests paisatges ens interpel·len de maneres semblants.

Sigueu creients o no, tots els caminants coincideixen a dir que caminar per la muntanya pot ser transformador, que arribar al cim pot generar-nos sensacions úniques i, en moltes ocasions, d'unió amb tot el que ens envolta i, per tant, és una font d'experiències espirituals. Molts muntanyencs expressen que, com a resultat de la vivència contínua de la muntanya, aquesta es converteix en quelcom gairebé orgànic, que es comunica i ens fa saber, per exemple, si som ben rebuts o val més que girem cua.

Us heu preguntat mai per què dalt de molts cims hi ha una creu? La creu és un símbol que es perd en el temps. El cristianisme se'l va fer seu perquè és la forma de la unió de dos troncs on Jesús va morir. Per tant, simbolitza la salvació i la santedat i, quan enlairem la mirada per contemplar-la, ens situem entre la Terra i el cel.

Amb l'ascensió al vèrtex d'una muntanya, sortim del món terrenal i ens enlairem cap als dominis dels núvols, dels cels clars, del vent... Allà on tot pren un altre significat i valor, on es barreja allò visible amb allò invisible i on cal, simplement, contemplar i gaudir en silenci de tot el que ens envolta. Les experiències espirituals en el camí cap als cims o bé un cop dalt són tan comunes en els creients com en els agnòstics.

El monjo de Montserrat Ramon Ribera m'explicava: "La proximitat a això que anomenem cel, és a dir, a fer un tast del terme, d'una vida diferent de la que hi ha a la Terra, és una sensació que es viu molt més a l'hivern, quan al cim hi ha molta més llum que al fons de la vall". Gemma Polo, que transita entre l'espiritualitat cristiana i la hindú, em responia així la pregunta de si mai havia ascendint a una muntanya sagrada: "Sí, a moltes. Una de les meves muntanyes sagrades preferides és l'Arunachala, situada al sud del continent indi. Es tracta d'una muntanya molt potent i estimada. Representa Shiva i a les seves coves hi han viscut alguns homes sants. Al cim, un cop a l'any, s'hi encén un foc. Hi ha un recipient amb tres-cents litres d'oli i l'encenen. Al llarg de la meua vida adulta he passat moltes temporades a l'Índia. És curiós que, quan camino al voltant d'aquella muntanya, i malgrat que internament repeteixo mantres de

la tradició hindú, sovint em sorprèn el pensament de Maria, la mare de Déu de la tradició cristiana, i segueixo el camí amb la pregària de Maria". El gran alpinista Reinhold Messner va escriure: "Érem al cim, al punt central d'un espai infinit i buit. Molt més avall, les valls estaven cobertes per un vapor lletós. L'horitzó, al meu voltant, creixia al mateix temps que el buit al meu interior. Les meves espiracions profundes es condensen en aparicions espontànies en una esfera pura i visionària. Vaig despertar d'aquell estat d'harmonia, d'aquella mena de nirvana, amb una sensació indescriptible d'alegre indiferència".

Per tant, sigueu creients o no, tots els caminants coincideixen a dir que caminar per la muntanya pot ser transformador, que arribar al cim pot generar-nos sensacions úniques i, en moltes ocasions, d'unió amb tot el que ens envolta i, per tant, és una font d'experiències espirituals. D'altra banda, molts muntanyencs expressen que, com a resultat de la vivència contínua de la muntanya, aquesta es converteix en quelcom gairebé orgànic, que es comunica i ens fa saber, per exemple, si som ben rebuts o val més que girem cua i tornem un altre dia.

Moltes muntanyes, des de temps immemorials, han adquirit un significat espiritual i les persones s'hi han acostat en pelegrinatge per pregar i sentir-se a prop de la divinitat. I cada muntanya sagrada —i n'hi ha arreu del món— té un significat espiritual propi lligat a la tradició espiritual de l'entorn.

Per descobrir-los, podríem iniciar un viatge per pobles indígenes de l'Amèrica del Nord, que tenen una cosmovisió no dual del món, és a dir, consideren que tot el que els envolta és sagrat. Com a exemple d'aquesta visió unitària, podem recórrer

les paraules que, el 1854, va pronunciar el cap indígena Si'Ahl, i que va recollir Ted Perry: "Cada part d'aquesta terra és sagrada per al meu poble. Cada fulla resplendent, cada riba amable, cada boira dels boscos frondosos, cada clariana i cada insecte brunzidor són sagrats en la memòria i en l'experiència del meu poble"

Són molts els pobles indígenes que reconeixen les muntanyes com a espais sagrats d'una ressonància especial. Els aborígens australians consideren la formació rocallosa anomenada Uluru, situada al centre del continent, un espai sagrat on està prohibit pujar. Només s'hi poden fer circumval·lacions al voltant. Per als indígenes hawaïans, el volcà Mauna Kea, de 4.207 metres, també és una muntanya sagrada, i només els sacerdots en podien visitar el punt més àlgid del cràter; en canvi, els hawaïans s'adrecen al peu del volcà per fer pregàries i ofrenes. A Nova Zelanda, la muntanya més alta és el mont Cook, que arriba als 3.764 metres, però els maoris l'anomenen Aorangi i la consideren sagrada, ja que representa els seus avantpassats i, conseqüentment, afavoreix el seu sentiment de comunitat.

Del nord al sud d'Amèrica

Com a exemple de muntanya sagrada dels pobles indígenes de l'Amèrica del Nord, esmentem el Matho Thipila, de 1.558 metres, situada a Wyoming, que és un espai sagrat per als lakota i els kiowa. Sovint hi acampaven a prop per pregar o fer rituals que els possibilitessin experimentar una visió. Avui dia, encara és un espai on se celebren cerimònies religioses. A l'Amèrica del Sud, descobrirem la Sierra de Santa Marta, un conjunt de muntanyes del nord de Colòmbia que sobrepassen els 5.000 metres i que representen el cor del món per als pobles indígenes que hi habiten i se'n senten custodis. Per a ells, no té cap sentit pujar a cap cim; només els mamos, és a dir, els seus caps espirituals, s'enfilen fins als estanys per fer-hi els rituals.

Fora dels pobles indígenes, també hi ha tradicions espirituals politeistes i monoteistes que han crescut a redós de les muntanyes i les valls d'Orient. De la gran quantitat de muntanyes sagrades que hi ha a Àsia, ens fixem en el mont Kailàs, que té 6.638 metres d'altitud i forma part del Tibet. Té una forma triangular i potser és l'única muntanya de l'Himàlaia que no té cap intent d'ascensió conegut. Això és perquè és una muntanya sagrada per a quatre tradicions espirituals, entre les quals hi ha el budisme i l'hinduisme. Per als creients de totes aquestes tradicions, la muntanya és un centre de pelegrinatge. Ara bé, els pelegrins no hi puguen, sinó que l'envolten, sigui a cavall, a peu o

postrant-se, estirant tot el cos a terra després de cada pas. Al Japó, el volcà Fuji, de 3.776 metres d'alçària, està considerat una muntanya sagrada pels pobles indígenes que hi van viure al voltant, i, avui, pels budistes i els xintoïstes. A diferència d'altres muntanyes, hi ha una antiga tradició de pelegrinar-hi fins al cim. L'asceta Kokugyo (1541-1646) va escalar la muntanya més de cent vegades. Aquesta activitat va generar la creació de santuaris al peu de la muntanya i de pelegrinatges fins al cim.

El mont Sinaí, a Egipte, és la muntanya sagrada del judaisme i el cristianisme, ja que va ser el lloc on es va revelar la Torà, és a dir, la llei sagrada, al profeta Moisès. Els pelegrins hi ascendeixen fins al cim partint del monestir de Santa Caterina. El cert és que en moltes muntanyes s'han construït santuaris i monestirs cristians, com els que trobem al voltant del mont Athos o damunt dels monòlits de Meteora, a Grècia. A Catalunya, tenim Montserrat, on s'alça el monestir on es venera la patrona del país; Sant Llorenç del Munt, amb un monestir dalt del cim, o el Montsant, que va ser —i encara és— espai d'ermites i ermitans.

En una cova de la muntanya de la Llum o Jabal an-Nur, de 620 metres d'alçària i situada prop de la Meca, el profeta Muhàmmad es retirava un mes cada any i allà va començar a rebre la revelació alcorànica. Per això ha esdevingut un espai de veneració pels pelegrins que van a la Meca.

El cert és que moltes muntanyes del món tenen un significat sagrat atribuït per diferents tradicions espirituals, que converteixen el mont en un espai per a la veneració, la pregària i la contemplació. I la contemplació, de fet, és un concepte que transcendeix les creences concretes. Tal com va escriure el geògraf i excursionista Josep Iglesias, "l'excursionista contemplatiu s'atura si li abelleix l'indret, mira, veu i contempla. Sent estimació per la muntanya i posa fervor en la mirada. La naturalesa no és per a ell cap objecte per estudiar. Va a trobar-la no pas com un disseny d'especulació sinó com una simple font de gaudi espiritual".

Per tant, mentre caminem cap al cim, deixem-nos endur per la bellesa del camí i del paisatge. I, tal com vaig escriure al llibre *Tocats per la natura* (2020), recordeu que "el que és sagrat sempre es manifesta, només cal que estigüeu atents. Per endinsar-vos en aquest cercle, cal que us obriu a aquesta vivència, amb naturalitat, i esperar aquella tarda, aquella alba, aquell moment especial que ens faci sentir la unitat, sentir que nosaltres en formem part i notem, dins nostre, aquell fil que ens uneix a tot allò meravellós que ens envolta". ☘